

5. helluntain jälkeinen viikko, lauantai

Päivän epistola

(Room. 8: 14 – 21)

”Veljet, kaikki, joita Jumalan Henki johtaa, ovat Jumalan lapsia. Te ette ole saaneet orjuuden henkeä, joka saattaisi teidät jälleen pelon valtaan. Olette saaneet Hengen, joka antaa meille lapsen oikeuden, ja niin me huudamme: ”Abba! Isä!” Henki itse todistaa yhdessä meidän henkemme kanssa, että olemme Jumalan lapsia. Mutta jos olemme lapsia, olemme myös perillisiä, Jumalan perillisiä yhdessä Kristuksen kanssa; jos kerran kärsimme yhdessä Kristuksen kanssa, pääsemme myös osallisiksi samasta kirkkaudesta kuin hän. Minä päättelen, etteivät nykyisen ajan kärsimykset ole mitään sen kirkkauden rinnalla, joka vielä on ilmestytvä ja tuleva osaksemme. Koko luomakunta odottaa hartaasti Jumalan lasten ilmestymistä. Kaiken luodun on täytynyt taipua katoavaisuuden alaisuuteen, ei omasta tahdostaan, vaan hänen, joka sen on alistanut. Luomakunnalla on kuitenkin toivo, että myös se pääsee kerran pois katoavaisuuden orjuudesta, Jumalan lasten vapauteen ja kirkkauteen.”

Noudattamalla Pyhän Hengen ohjausta kristitystä tulee Jumalan lapsi. Tällöin ihminen on uudessa suhteessa Jumalaan. Tämä Henki tekee kristitystä Jumalan lapsen mutta ei alista ihmistä orjan asemaan vaan antaa kristitylle vapauden. Saada lapsen oikeus, adoptoida, tämän verbin Paavali on lainannut hellenistisestä oikeustermnologista. Se merkitsee, että kastettu kristitty on (kasteessa) otettu Jumalan perheeseen. Tämä tapahtuu Jumalan armosta, ei meidän tekojemme takia. Nyt me voimme huutaa: ”Abba!” ”Isä!”. Ihminen tulee tietoiseksi tästä ja toteuttaa suhdettaan Jumalaan rukouksen avulla. Rukouksessa voimme kääntyä Isän puoleen. Abba on arameankielinen sana, jota Jeesus käytti rukoillessaan Getsemanessa (Mark. 14: 36). Tätä sanaa pakanakristilliset kirkot käyttivät rukouksissaan (Gal. 4: 6).

Jumalan Hengen ohjaama merkitsee, että ihmisellä on usko ja uskollisuus Jumalaa kohtaan. Hän on Abrahamille annetun lupauksen perillinen jakaen Abrahamin uskon Jumalaan. Hän on Jumalan valtakunnan perillinen. Ihmisen on pysyttävä tässä tilassa, hän ei saa luopua uskosta ja sen mukaisesta elämästä.

Adoption kautta, ollessamme Jumalan perheen lapsia, meille kuuluu osuus Hänen asemastaan. Tämän aseman Kristus on saanut olemalla Jumalan Poika, ja me saamme sen adoption kautta. Tämä asema on kirkkaus. Tähän kirkkauteen pääsemiseen kuuluu osana kärsiminen yhdessä Kristuksen kanssa.

Orjuuden hengellä, joka saa ihmisen pelon valtaan, tarkoitetaan sitä Vanhan testamentin lakia, johon kuuluvat myös isien perinnäissäädökset. Jos ihminen palaa lain alaisuuteen, hän samalla menettää Jumalan armon ja hänestä tulee lain orja. Uudessa liitossa me emme enää ole orjia, vaan vapaita laista. Me olemme osa Jumalan perheestä, Kirkosta.

Ihmisen kohtaama kärsimys kuuluu osana siihen muutokseen, jonka kautta kirkkaus on tuleva osaksemme lopun aikana. Mutta tämä ei koske vain ihmistä, vaan koko luomakuntaa, joka ”odottaa hartaasti Jumalan lasten ilmestymistä”. Kristuksen suorittama lunastus ei koske vain ihmistä, vaan jollain tavalla (koko) luomakuntaa. Tästä samasta asiasta Jumala antoi lupauksen jo Nooalle tekemällä liiton ihmisten sekä kaikkien maan päällä elävien olentojen kanssa kaikkiin tuleviin sukupolviin asti (1. Moos. 9: 12 – 13).

Seisoessamme kirkossa edessämme on ikonostaasi. Pyhien ovien vasemmalla puolella on Kristuksen lihaksitulemisen ikoni, Jumalansynnyttäjä pitää sylissään maailmaan tullutta Kristusta. Kärsimyksen kautta Hän pelasti meidät. Pyhien ovien oikealla puolella näemme Hänet kirkastuneena. Tässä ikonissa näemme Hänet kunniassaan tulevana hallitsijana ja tuomarina. Meidän tulisi oppia näistä kahdesta ikonista se, että me olemme oman nykyisyytemme ja tulevaisuutemme välimaastossa, maailmaan syntyneitä ja matkalla kohti taivasten valtakuntaa. Mutta se merkitsee samalla meille sekä kärsimystä että kunniaa.

Ongelmallinen kohta tekstissä on se, kuka on alistanut luomakunnan. Selitysmalleja on kaksi. Luomakunnan on syntiinlankeemuksellaan alistanut Adam tai sitten viitataan siihen, että Jumala rankaisi Adamia ja hänen kauttaan koko luomakuntaa. Mutta luomakuntaan jäi toivo paremmasta. Se merkitsee, että se tulee osalliseksi ihmisten saamasta kunniaa ja kirkkaudesta. Tämä merkitsee luomakunnan vapautumista myös ”viimeisestä vihollisesta”, kuolemasta (1. Kor.15: 23 – 28). Tässä Korinttilaiskirjeen kohdassa kuolema on saanut persoonan muodon, tämä on ajattelutapa, joka oli yleinen myös Vanhassa testamentissa.

Katoavaisuuden orjuudesta vapautuminen on astumista vapauteen ja kirkkauteen. Tämä tapahtuu aikojen lopussa. Silloin me vapaudumme turmeltuneesta ihmisestä ja voimme vapaudessa seurata Jumalaa.

Päivän evankeliumi

(Matt. 9: 9 – 13)

”Siihen aikaan, kun Jeesus kulki tulliaseman ohi, hän näki Matteus-nimisen miehen istuvan siellä. Jeesus sanoi hänelle: ”Seuraa minua”, ja hän nousi ja lähti seuraamaan Jeesusta. Jeesus oli sitten aterialla hänen kodissaan. Sinne tuli myös useita publikaaneja ja muita syntisiä, ja he aterioivat Jeesuksen ja hänen opetuslastensa kanssa. Tämän nähdessään fariseukset sanoivat Jeesuksen opetuslapsille: ”Kuinka teidän opettajanne syö yhdessä publikaanien ja muiden syntisten kanssa!” Jeesus kuuli sen ja sanoi: ”Eivät terveet tarvitse parantajaa, vaan sairaat. Menkää ja tutkikaa, mitä tämä tarkoittaa: ”Armahtavaisuutta minä tahdon, en uhrimenoja.” En minä ole tullut kutsumaan hurskaita, vaan syntisiä.”

Sama teksti löytyy myös Markukselta (Mark. 2: 13 – 17) ja Luukkaalta (Luuk. 5: 27 – 32).

Teksti sisältää kaksi kertomusta. Ensimmäinen on Matteuksen kutsu ja toinen on ateria syntisten kanssa. Matteuksen kutsu on todennäköisesti tapahtunut Kapernaumin kaupungin tulliasemalla.

Markus ja Luukas kutsuvat Matteusta Leeviksi. Emme tiedä tähän syytä. Yksi mahdollisuus on, että evankeliumin kirjoittamisen aikana hänet tunnettiin paremmin nimellä Matteus. Apostolien luettelossa hänet mainitaan nimellä publikaani Matteus (Matt. 10: 3). Publikaanit olivat verojen kerääjiä. Heidän oli oltava luku- ja kirjoitustaitoisia. Matteus on ollut hyvä apostoli siinä(kin) mielessä, että hän on voinut tallentaa kirjallisesti Jeesuksen toimintaa ja opetuksia. Kirkko pitää tätä Matteusta evankeliumin kirjoittajana. Tutkijat eivät ole päässeet asiasta yksimielisyyteen. On esitetty, että hän olisi kirjoittanut kokoelman Jeesuksen puheita (ns. Q -lähde) tai laatinut arameankielisen tekstin, joka olisi käännetty kreikaksi. Häntä pidetään ainakin evankeliumin materiaalin kerääjänä.

Jeesus kutsuu Matteusta tulliasemalla. Publikaanit olivat erilaisten verojen kerääjiä. He vuokrasivat oikeuden tähän roomalaisilta ja suorittivat maksut eteenpäin roomalaisille. Usein he keräsivät enemmän veroja kuin piti. Sovitun maksun suorittamisen jälkeen publikaanit saivat pitää itsellään loput rahat. Heistä ei pidetty, sillä kansa piti heitä osana Rooman valtakunnan miehitysjärjestelmää. Jeesuksen esittämään pyyntöön seurata itseään Matteus vastasi myöntävästi. Evankeliumi kuvaa hänen tehneen täydellisen elämäntavan muutoksen välittömästi.

Matteus järjesti kodissaan aterian. Sinne oli kokoontunut useita publikaaneja ja muita syntisiä. Juutalaisessa yhteisössä oli erilaisia ammatteja, joiden tekijöitä pidettiin ei-puhtaina ja joiden kanssa ei saanut olla tekemisissä. Jeesus toimii eri tavoin ja aterioi syntisten kanssa. Se, kenen kanssa ihminen aterioi, osoittaa, mihin ryhmään hän kuuluu.

Tässä yhteydessä Jeesus näyttää rikkovan fariseusten ”viisaan käyttäytymisen mallin”. Hänen tarkoituksenaan ei kuitenkaan ole rikkoa juutalaista yhteiskunnallista toimintaa, vaan pelastaa sen vähäisimpiä jäseniä. Se on Hänen tehtävänsä. Hänen päämääränsä on sama kuin varhaisemmassa farisealaisuudessa, mutta Hänen toimintatapansa on erilainen. Ateriyhteys myös ns. syntisten kanssa oli Jeesuksen toimintatapa.

Fariseusten kysymys: ”Kuinka teidän opettajanne syö yhdessä publikaanien ja muiden syntisten kanssa!” on mahdollisesti pyrkimys hajottaa Jeesuksen opetuslapset. Osoittaa, että heidän opettajansa toimii väärin.

Jeesuksen vastaus: ”Eivät terveet tarvitse parantajaa, vaan sairaat!” on sananlasku. Se löytyy myös kreikkalaisilta filosofeilta.

”Armahtavaisuutta minä tahdon, en uhrimenoja” on lainaus profeetta Hoosealta (Hoos. 6: 6). Profeetta Hoosea kritisoi voimakkaasti papiston toimintaa. Profeetan teksti jatkuu äskeisen lainauksen jälkeen seuraavin sanoin: ”Jumalan tuntemista, en polttouhreja”. Matteuksen evankeliumin kirjoittamisen aikana tästä profeetan tekstistä oli tullut tärkeä asia juutalaisuudessa. Roomalaiset olivat tuhonneet Jerusalemin temppelin eikä syntiuhreja voitu toimittaa. Tällöin tämä profeetta Hoosean julistus kertoi ihmisille, että uhrimenoja tärkeämpää oli armahtavaisuus ja Jumalan tunteminen. Samasta asiasta kertoo myös psalmi 51: ”Jos toisin sinulle teurasuhrin, se ei sinua miellytä, polttouhriakaan et huoli. Murtunut mieli on minun uhrini, särkynyt sydäntä et hylkää, Jumala.” (Ps. 51: 18 – 19). Samalla on huomatta, että profeetta Hoosea ei kiellä uhreja ja myös psalmi 51 hyväksyy ne: ”Silloin otat taas vastaan määräuhrit ja alttarille tuodaan teurashärät” (Ps. 51: 21).

”En minä ole tullut kutsumaan hurskaita, vaan syntisiä” osoittaa Jeesuksen toiminnan kohteen. Hurskaat ovat jo Jumalan yhteydessä, he eivät tarvitse kutsua. Syntiset kutsutaan mukaan Jumalan yhteyteen. Se sisältää myös kutsun katumukseen, sillä Jumalan valtakuntaan on valmistauduttava. Jeesuksen sanoissa voi olla mukana myös ironiaa, sillä aterialla ei ollut fariseuksia. Nämä pitivät itseään jo vanhurskaina.